

Rapport da quartal davart ils animals da rapina gronds 4 – 2024

31 da december 2024

Luf

Situaziun dals trieps

Actualmain vivan almain 13 trieps parzialmain u complettmain sin territori chantunal. Per cumparegliar pon ins consultar l'ultim rapport da quartal (3. quartal da l'onn chalendar 2024) sut il suandant link (rapport da quartal 3/2024 sin www.luf.gr.ch).

Triep da Stagias:

Il territori da chatscha dal triep da Stagias s'extenda sur las vischnancas da Mustér/Tujetsch/Medel (Lucmagn). Ils geniturs dal triep èn il luf mastgel M187 ch'è immigrà nà dal chantun Tessin e la luffa giuvna F105 dal triep da Stagias. Ils 11 da fanadur 2024 ha la surveglianza da chatscha cumprovà otg luffins.

Triep da Valgronda:

Il territori dal triep da Valgronda cumpiglia l'intschess al sid dal Rain Anterior tranter Mustér e Glion e s'extenda en la Val Lumnezia vers sid sur il Glogn or. Vers vest cumpiglia el parts da las vischnancas da Mustér e da Medel (Lucmagn). La fin da fanadur 2024 ha la surveglianza da chatscha pudì confermar in luffin.

Triep dal Vorab:

Tenor las enconuschientschas actualas è il triep dal Vorab preschent al nord dal Rain Anterior tranter Vuorz e Trin sco er al sid dal Rain Anterior en ils conturns da Valendau e Versomi. Mez fanadur han ins pudì confermar otg luffins en il triep dal Vorab.

Triep da Moesola:

Il territori dal triep da Moesola cumpiglia il territori da la vischnanca da Mesocco e – cunzunt l'enviern – da Soazza e parts da la vischnanca da Lostallo, sco er – cunzunt la stad – parts da la vischnanca da Valragn. La stad 2024 ha la surveglianza da chatscha pudì observar tut en tut set luffins.

Triep dal Corn da Lantsch:

Tenor las enconuschientschas actualas s'extenda il territori dal triep dal Corn da Lantsch sur parts da las vischnancas da Scharàns e da Tumleastga, sur la vallada alpina da Planeiras, da la vart sid da la Plessur en il Scanvetg fin la vart nord dal flum Alvra en il territori da la vischnanca d'Alvra. Il cumenzament da settember han ins pudì cumprovar tut en tut quatter luffins. Cun realisar prevelaziuns da regulaziun han ins la finala sajettà tschintg luffins da quest onn.

Triep da Muchetta:

Il territori dal triep da Muchetta s'extenda sur il territori da las vischnancas da Bravuogn Filisur, da Schmitten ed al sid da la vischnanca da Tavau fin a Tavau Monstein. Ils 19 da zercladur 2024 ha la surveglianza da chatscha pudì cumprovar trais luffins. L'analisa fatga per eruir ils geniturs ha mussà, ch'ils luffins da quest onn derivan dal luf-bab d'enfin ussa M132 e da la luffa F96. Ils gens da la luffa F96 han ins cumprovà l'emprima giada l'avust

Amt für Jagd und Fischerei Graubünden
Uffizi da chatscha e pestga dal Grischun
Ufficio per la caccia e la pesca dei Grigioni

Ringstrasse 10 7001 Cuir
tel. 081 257 38 92 / fax 081 257 21 89
info@ajf.gr.ch www.ajf.gr.ch

2021 e dapi lura adina puspè en il territori dal triep da Muchetta. Danunder ch'ella vegn, n'è dentant betg cler.

Triep da Calderas:

Tenor cumprovas geneticas s'extenda il territori dal triep probablamain da tuttas duas varts da la Gelgia circa davent da Mulegns fin Casti ed al sid da l'Alvra tranter Casti e Solas. Il cumenzament dal 2. quartal 2024 han ins chattà las cumprovas geneticas per identifitgar ils animals dominants (M226/F187). La stad 2024 han ins pudì cumprovar tut en tut nov luffins.

Triep dal Rügen:

Tenor las enconuschientschas actualas sa mova il triep dal Rügen al sid dal Pass dal Bernina en il territori da la vischnanca da Poschiavo. Il cumenzament da settember èsi reussì da cumprovar tut en tut tschintg luffins. L'identificaziun genetica dal animals dominants n'è anc betg stada pussaivla fin ussa.

Triep dal Jatzhorn:

Il territori dal triep dal Jatzhorn s'extenda sur grondas parts dal territori communal da Tavau (vers sid fin ca. autezza Monstein). La fin d'avust ha la surveglianza da chatscha cumprovà quatter luffins.

Triep dal Fuorn:

Il triep dal Fuorn sa mova a l'ost en direcziun dal pass dal Fuorn fin en la Val Müstair ed en il nord da Zernez fin circa ad Ardez, principalmain da la vart sid da l'En. Ils animals dominants (M312/F98) èn vegnids cumprovads cun agid d'analises geneticas. Tut en tut èn vegnids cumprovads set luffins.

Triep dal Älpeti:

Suenter pliras cumprovas d'almain dus lufs sin il territori communal da Clastra, ha ina persuna privata observà trais luffins ils 21 da fanadur 2024. Il cumenzament d'avust èsi reussì ad in'ulteriura persuna da far ina registraziun da video da tut en tut set luffins. L'analisa per eruir ils geniturs ha confermà ils animals dominants presumads (M307/F233).

Triep dal Calanda:

Er al Calanda hai dà a partir da la fin da la stad 2023 pliras cumprovas da dus lufs ch'èn ensemen en gir. La stad 2024 han ins la finala pudì cumprovar tut en tut tschintg luffins. Ils geniturs èn probablamain il mastgel M286 dal triep dal Kärpf, ch'è vegnì cumprovà gia pliras giadas, e la femella F176 ch'è vegnida cumprovada il zercladur e che deriva dal triep dal Vorab.

Triep da Forcola:

Ils 2 d'october 2024 han ins pudì confermar la furmaziun d'in nov triep da lufs transcunfinal cun il num «Forcola» sin il territori communal da Soazza. Ins ha pudì cumprovar trais lufs, dus animals creschids ed in animal giuven. Tenor las enconuschientschas actualas na sa mova il triep betg fin en il fund da la Val Mesauc, mabain sa trategna per gronda part sin territori talian.

Pèrs da lufs e lufs singuls:

Triep da Glattwang:

L'ultima cumprova da dus lufs, ch'èn en gir cuminaivlamain, datescha dal fanadur 2024.

Perquai ch'i mancan indizis per la preschientscha da dapli che trais lufs u per ina reproducziun, parta il UCP dal fatg, ch'il triep da Glattwang sco tal n'existia betg pli.

Territori dal Beverin:

Er il 4. quartal 2024 n'hai dà naginas cumprovas per la preschientscha da dapli che dus animals en il territori da chatscha. La derivanza da la luffa F242 che ha stgarpà la stad animals da niz, n'è anc adina betg clera. Las analisas geneticas n'han betg cumprovà ina parentella cun animals da l'anteriur triep dal Beverin.

Tenor la valitaziun dal UCP datti – ultra dal triep da Forcola ch'è vegnì cumprovà – anc in pèr da lufs sin il territori communal da **Lostallo**. Il mastgel è probablamain il luf M404 ch'ins ha gia cumprovà pliras giadas geneticamain. Ina luffa n'han ins anc betg pudì identifitgar.

En il territori da cunfin dal chantun Tessin cun il Grischun al sid da la Moesa han ins cumprovà dus lufs er il 4. quartal 2024. Ultra dal mastgel M243 ch'ins ha pudì cumprovar il cumenzament da l'onn, èsi stà pussaivel da furnir ina cumprova genetica d'in ulteriur mastgel M430 en il territori. D'ina luffa n'han ins fin ussa betg anc chattà cumprovas geneticas.

En l'Engiadina hai dà er en il 4. quartal numerusas cumprovas da lufs. Sper il triep dal Fuorn en la regiun da Zernez/Val Müstair han ins observà en l'**Engiadina Bassa** regularmain almain dus lufs ch'èn ensemen en gir. Probablamain èn quai la luffa F219 ed il mastgel M421 (naschids l'onn 2023, dal triep dal Fuorn), ch'ins ha pudì cumprovar geneticamain en quest territori il 4. quartal.

Tenor las cumprovas sa mova il pèr da lufs (M339/F162), ch'è enconuscent en l'**Engiadin'Ota**, durant il 4. quartal anc adina en il territori tranter la vischnanca da S-chanf e la vischnanca da Samedan. Per ina reproducziun da quest pèr l'onn 2024 na datti nagins indizis.

Dal mastgel M424 dal triep dal Fuorn ch'è naschì l'onn 2023 n'han ins betg chattà cumprovas geneticas il 4. quartal.

Perditas

Per il 4. quartal 2024 han ins registrà in accident da traffic. Ina survista detagliada da las perditas e sajettadas d'animals malsauns e blessads tenor l'art. 8 LChP pon ins leger en il «[Monitoring dal management dal luf](#)» (www.luf.gr.ch > Fegls d'infurmaziun, publicaziuns, projects > Publicaziuns).

Sajettadas da regulaziun

Durant il 4. quartal 2024 èn vegnids sajettads 32 lufs. Dapli detagls davart las sajettadas pon ins leger en il «[Monitoring dal management dal luf](#)» (www.luf.gr.ch > Fegls d'infurmaziun, publicaziuns, projects > Publicaziuns).

Donns d'animals da niz tras lufs

Il 4. quartal 2024 è vegnids registrads 213 animals da niz stgarpads (guardar tabella qua sutvart).

1. quartal	nursas, chauras	lamas, alpacas	arments	equids	Total
morts	0	0	0	0	0
blessads	0	0	0	0	0

2. quartal	nursas, chauras	lamas, alpacas	arments	equids	Total
morts	40	0	0	0	40
blessads	0	0	0	0	0

3. quartal	nursas, chauras	lamas, alpacas	arments	equids	Total
morts	148	0	4	0	152
blessads	17	0	1	2	20

4. quartal	nursas, chauras	lamas, alpacas	arments	equids	Total
morts	21	0	0	0	21
blessads	1	0	0	0	1

Total da cas cumprovads l'onn 2024

Animals da niz mazzads	Animals da niz blessads
213	21

Durant il 4. quartal 2024 è vegnida annunziada a l'Uffizi da chatscha e pestga (UCP) ina muntanera da muvel grond cun cumportaments singulars.

Lufs munids cun emetturs

La luffa F229 (nasch. 2023) che ha in emettur dapi il cumenzament da mars 2024, è vegnida tschiffada d'in auto e blessada mortalmain ils 23 d'october 2024. Il cadaver è vegnì tramess per l'analisi patologica a l'Institut per medischna da peschs e selvaschna da l'Universitad da Berna.

Urs

Il 4. quartal n'ha l'Uffizi da chatscha e pestga survegnì naginas cumprovas d'urs. Tut las provas da la stad ch'èn vegnidas analisadas, derivan cumprovadain dal medem individ. Er sch'i n'è betg exclus ch'i dettia plirs urs en vista a las cumprovas d'urs en il territori da cunfin, fa il UCP quint, ch'i sa tractia d'in individ. Actualmain na datti nagins indizis ch'in urs passentia l'enviern en il chantun Grischun.

Luf-tscherver

Tut en tut èn entradas ca. 200 cumprovas da lufs-tscherver il 4. quartal 2024. La gronda part da las indicaziuns deriva dals territoris da derasaziun dal Calanda, da la Surselva, da la Val Stussavgia, da la Mantogna, da la Muntogna da Schons, da la vischnanca da Valragn sco er da la Bregaglia e da l'Engiadina Bassa. La stad 2024 han ins pudì confermar tut en tut almain set reproducziuns da lufs-tscherver, duas da quellas en l'Engiadina.

Durant il 4. quartal ha la sorveglianza da chatscha sajettà mintgamai in luf-tscherver giuven bandunà en las vischnancas da Val S. Pieder, Lumnezia e Glion. Els eran vegnids bandunads da la mamma ed eran en in fitg nausch stadi corporal. Tut ils trais cadavers èn vegnids tramess per l'analisa patologica a l'Institut per medischna da peschs e selvaschna da l'Universitad da Berna. Schebain dus dals lufs-tscherver giuven èn fragliuns, n'è anc betg cler, perquai ch'ils resultats da l'analisa da la parentella èn anc pendants. Ils motivs, pertge che quests lufs-tscherver giuven èn vegnids chattads bandunads, èn differents. Sch'els eran fragliuns, èsi evident che la mamma è morta. I na sto dentant betg esser ch'els han pers la mamma. A partir dal settember na restan las femellas numnadain betg cun lur animals giuven en in lieu staziunar, mabain cumenzan a far distanzas pli lungas. Singuls animals giuven pli debels vegnan alura laschads enavos. Sco motivs per la debolezza vegnan en dumonda malsognas, blessuras e/u che la mamma na metta betg a disposiziun avunda nutriment. Ils animals bandunads tschertgan la finala pavel, sco per exempel pavel da giats, giaglinas u cunigls en vischinanza dals abitadis. Quai po chaschunar conflicts. Tenor l'experiencia n'èn ils lufs-tscherver giuven bandunads betg buns da survivor sulets en in tal mument.

Pervia dal impovriment genetic da la populaziun da las Alps na vegni betg en dumonda da translocar lufs-tscherver giuven bandunads en auters territoris. (dapli infurmaziuns en chaussa sut: [Genetik der Schweizer Luchspopulationen | KORA – Raubtierökologie und Wildtiermanagement - KORA](#))

Durant in'acziun da notg per regular ils lufs ha in guardiaselvaschna sajettà mez november dus lufs-tscherver giuven ed in luf-tscherver creschì. Communicaziun a las medias cumpletta: [Sajettà lufs-tscherver a chaschun da la regulaziun dals lufs](#)

Schacal mellen

Il 4. quartal 2024 è entrada ina cumprova d'in schacal mellen betg controllabla sin il territori communal da Landquart.

Amt für Jagd und Fischerei Graubünden
Uffizi da chatscha e pestga dal Grischun
Ufficio per la caccia e la pesca dei Grigioni

Ringstrasse 10 7001 Cuir
tel. 081 257 38 92 / fax 081 257 21 89
info@ajf.gr.ch www.ajf.gr.ch

Ulteriuras infurmaziuns

Sin sia pagina d'internet porscha l'Uffizi da chatscha e pestga sut www.luf.gr.ch infurmaziuns davart ils animals da rapina gronds en il Grischun.

Ultra da quai cumpara sin la pagina d'internet mintga mais il «Monitoring dal management dal luf» cun las cifras las pli novas davart il luf en il chantun.

Il sistem d'infurmaziun dad SMS è vinavant en funcziun. Las communicaziuns stattan a disposiziun a puras e purs, a la pastriglia, ad apiculturas ed apiculturs sco er a las autoritads communalas. Per l'annunzia èsi d'inoltrar il formular sut www.luf.gr.ch > Observaziuns > Servetsch d'infurmaziun dad SMS.

Infurmaziuns davart la situaziun dals animals da rapina gronds sin plaun naziunal chattais Vus sut KORA.ch.

Resultats genetics sco er cumprovas da lufs pli veglias pon vegnir consultads da la publicitad cun in retard da 90 dis sin la banca da datas online da la KORA sut www.koracenter.ch. Per questas consultaziuns èsi necessari da sa registrar sin la pagina. Pervia d'ina migraziun da la banca da datas, na vegnan las datas betg actualisadas ad interim.